

UNDERSVINGSPLAN DEL- OG SLUTMÅL HÅNDARBEJDE 1. – 8. KLASSE

Formål

Eleverne skal i faget håndarbejde gennem praktiske og sansemæssige erfaringer udvikle håndværksmæssige kompetencer til, at fremstille og opnå livsnære erfaringer, og derved bliver i stand til at overskue samspillet mellem forestilling, planlægning og udførelse og udvikler færdighed i at formgive og fremstille ting, der har æstetisk og funktionel værdi. Eleverne skal tilegne sig viden og færdigheder om håndværk, forarbejdning, materialer og designprocesser gennem praktisk arbejde. Eleverne skal gennem håndværk opnå forståelse for materiel kultur i elevernes hverdag og i forskellige kulturer og tidsperioder. Eleverne skal tilegne sig forståelse for ressourcer, miljø og bæredygtig udvikling i relation til håndtering af materialer.

1.klasse

Strikningen er et særdeles vigtigt indslag i 1.klasse.

Håndarbejdet i 1.klasse skal vække barnet begejstring og styrke egen vilje, Strikningen kan være en vanskelig disciplin, da den kræver en god finmotorik, højre-venstrekoordinering og rutine. Den gentagne anstrengelse styrker viljen i barnet. Vi ønsker at give barnet den oplevelse af at kunne se strikketøjet vokse, det vil med tiden være muligt at se frugten af egent slid og den gentagende rytme forvandle sig fra tråd til strikket materiale, der siden hånd bliver syet sammen og bliver til en dværg.

Barnet i 1.klasse oplever sig selv som en helhed, derfor er lærers opgave vigtig som fyrtårn og pejlemærke i de små klasser. Børnene har brug for en del hjælp til at komme godt i gang med at strikke. I den forbindelse kommer 8.klasse og hjælper med at sætte strikketøjet i gang. Denne øvelse skaber forbindelse og gode relationer 1.klasse og 8.klasse imellem.

efter 1.klasse

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- opnå praktiske færdigheder
- udvikle finmotorik
- udvikle æstetisk sans og praktisk tænkning
- styrke viljen

2.klasse

Hånd søm, frihåndsbroderi og hækling årets arbejdsområder i 2.klasse.

Det at sy og brodere styrker finmotorikken og kræver en større abstraktionsevne end tidligere. Barnet opnår mere selvstændighed ift. At tråde nålen, lave knude og holde styr på opgaves næste skridt. Det endelige resultat er en håndarbejdes-pose, med eget navn broderet samt et helt unikt farvevalg efter barnets individuelle designproces ud fra den givende opgave.

Det andet store arbejdsområde på dette klassetrin er at hække.

At lære at hække kan ses i sammenhæng med at lære at skrive. Hæklenålen holdes som en blyant, og således kan hæklingen bidrage til at indøve bevægelighed i skriveprocessen. Hæklingen åbner for mange muligheder for formgivning. Børnene kan f.eks. hække hånddukker eller dyr.

efter 2.klasse

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- udvide deres håndarbejds mæssige færdigheder
- eksperimentere med fladeopbygning og farvekombinationer
- skabe egne udtryk

3. klasse

Det naturlige udgangspunkt her er hjemstavns læren, som danner baggrund for megen undervisning og for mange af de håndværks mæssige aktiviteter, der foregår i 3. klasse. Udgangspunktet er ofte et histories indgangsvinkel, for at binde hovedfagstemaet hjemstavns lærer og de ældre håndværksteknikker sammen over hele skoleåret. Så som den den lange proces fra råuld til færdig vævet produkt.

Denne seje og til tider slidsomme proces, er vigtig for et 3.klasses barn for at styrke barnets vilje og vedholdenhed. Samarbejdet er et vigtigt tema, i 3. klassen, der er brug for alles arbejdsindsats i bondesamfundet for 100 år siden og det er også et vilkår i 3. klasse for at alles opgaver kan løses.

Opgaven er i korte træk; råulden bearbejdes, den bliver kartes, spundet og væves på simple papvæve. Det kræver megen øvelse at få håndtenen i gang og få den kartede uld forvandlet til garn. Det færdigt spundne garn kan væves til en hyrdetaske, eller andre mindre tasker.

efter 3.klasse

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- kende processen fra uld til garn
- omforme naturmaterialer til et tekstilt udtryk
- lære om uldens egenskaber og behandling

4. klasse

På dette klassetrin har det vist sig særlig frugtbart at arbejde med korssting. Stingene er små, syningen kræver tålmodighed og præcision. Barnets bevidsthed vækkes ved det lovmæssige i stingenes ensartede retning og ved at se de enkelte sting blive til en helhed i et færdigt broderi. Eleverne laver selv udkast og mønster til det, som skal syes, og der lægges vægt på, at de

oparbejder evne til at vurdere samspillet mellem form og farve, enten det er et sangbogsomslag, en pude eller andet, der arbejdes med.

efter 4.klasse

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- bruge egne ideer i et broderi-motiv
- arbejde med design inden for en given ramme: komposition, farver og formgivning
- bruge omverdenen som inspirationskilde
- anvende dekorationsteknikker – korssting
- udvikle tålmodighed til at gennemføre et stykke arbejde
- arbejde med præcision

5. klasse

Strikning tages op igen i 5.klasse. Børnene har brug for harmoni og det at vende tilbage til strikningen, for at styrke viljen og den gentagende rytmiske bevægelse som det er at strikke i særdeleshed rundt. Nu er strikningen blevet mere rutinepræget for eleverne, og det, der strikkes, bliver det vigtigste.

Eleverne kan arbejde videre med strikning af mere kompliceret arbejde i plane eller rumlige former. Der arbejdes med egen krop som målestok. Eleverne strikker nu vanter med 5 pinde - i tykt uldgarn. Vanterne kan afsluttes med broderi, valkning eller pyntesnøre. I forbindelse med næste opgave: strikning af strømper - lærer eleverne ribstrik, ind- og udtagning. Strømperne kan strikkes i tyndt strømpegarn eller tykkere uldgarn evt. med mønstre. Som ekstra opgave kan der strikkes huer, pandebånd, benvarmere og lign.

efter 5.klasse

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- bruge strikning som et håndværk
- opleve, hvordan garn forvandles til en brugsgenstand.
- skabe unikke produkter med nogle få teknikker og forskellige garntyper
- opleve glæden ved at arbejde med hænderne

Delmål efter 5.klasse

Håndværk - forarbejdning

Overordnet er det et mål, at eleverne kan anvende værktøjer, redskaber og maskiner forsvarligt til forarbejdning af materialer.

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig følgende kundskaber og færdigheder

- Eleven kan navngive og anvende grundlæggende håndværktøjer og redskaber.
- Eleven har viden om grundlæggende håndværktøjer og redskaber.
- Eleven kan navngive og anvende grundlæggende teknikker til forarbejdning af bløde og hårde materialer.
- Eleven har viden om grundlæggende teknikker til forarbejdning af bløde og hårde materialer.
- Eleven kan arbejde undersøgende med håndværk efter hensigt.

- Eleven har viden om at arbejde undersøgende med håndværk efter hensigt.

Håndværk – materialer

Overordnet er det et mål, at eleven kan forarbejde materialer i forhold til produktets form, funktion og udtryk.

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig følgende kundskaber og færdigheder

- Eleven kan genkende, undersøge og anvende bløde materialer
- Eleven har viden om bløde materialers anvendelse.
- Eleven kan undersøge og arbejde med primære materialer.
- Eleven kan under instruktion forarbejde bløde materialer i forhold til produktets funktion.
- Eleven har viden om at undersøge og arbejde med primære materialer.
- Eleven har viden om bløde materialers forarbejdning.
- Eleven kan sammensætte primære materialer til en færdig figur eller brugsgenstand.
- Eleven kan kombinere materialer til et under instruktion.
- Eleven har viden om at sammensætte materialer.
- Eleven har viden om kombination af materialer.

Håndværk – Design

Overordnet er det et mål, at eleven kan arbejde med enkle designprocesser knyttet til egen produktfremstilling.

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig følgende kundskaber og færdigheder

- Eleven kan fortælle om idéer til en figur eller brugsgenstand.
- Eleven kan forklare og skitsere idéer efter hensigt.
- Eleven kan afprøve idéer i forskellige materialer og teknikker i konkrete sammenhænge.
- Eleven kan alene eller i fællesskab fremstille produkter efter oplæg.

6. klasse

I 6. klasse arbejdes der med menneskets proportioner, og i håndarbejde fremstiller eleverne en dukke. Der er frie muligheder for hver enkelt elev til at formgive sin dukke efter alder, erhverv og nationalitet. Eleverne tegner egne ideudkast til dukkens ansigt og tøj. Dette arbejde kan efterfølges af konstruktion af mønstre som grundlag for syning. Dukken sys i elastisk stof og stoppes ud. Ansigtstræk broderes, og hår sys på. Tøj og tilbehør sys, strikkes, filtes osv.

efter 6.klasse

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- skabe dukker med personlige præg, og på en måde så dukkerne får en identitet
- omsætte et fladt mønster til rumlig form
- bruge forskellige dekorationsteknikker
- fremstille produkter med udgangspunkt i egne ideer
- bruge omverdenen som inspirationskilde

7. klasse

På dette klassetrin arbejdes der videre med proportioner; nu i form af tilskæring af forskellige beklædningsgenstande, f.eks. forklæder, taske, hue, pude, t-shirt, jakker, bukser og nederdele. Der tages "kørekort" til symaskinen, og forskellige tekstiler og deres kvaliteter gennemgås. Det kræver viden, refleksion og abstrakt forestillingsevne at gennemskue hele processen fra mønster til færdigt resultat. Der stilles desuden store krav til præcision og tålmodighed, hvis det færdige resultat skal blive brugbart og af god kvalitet.

efter 7.klasse

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- bruge færdige mønstre: - lægge mønstre på stof, afmærke og klippe ud samt fremstille enkle mønstre
- tage kropsmål og her ud fra beregner materialeforbrug
- anvende hånd- og maskinsyningsteknikker til sammensyning
- anvende dekorationsteknikker, f.eks. stofmaling, tekstiltryk, broderi
- begrunde valg af materialer ud fra ønsket om produktets funktionelle og æstetiske værdi
- vælge hensigtsmæssige teknikker og arbejdsredskaber
- anvende principper for farvelære
- eksperimentere med formgivning, farve og materialesammensætning
- bruge relevante fagudtryk

8. klasse

Det er en god udfordring for eleverne i 8. klasse at arbejde med læder, da dette kræver præcision og styrke i hænderne. Læderarbejde har utallige muligheder som f.eks. prægning, farvning samt formgivning af vådt læder. Der kan syes nøglering, punge, penalhuse, etuier, bæltter, æsker, tasker og lign.

efter 8.klasse

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- fremstille ting med æstetisk og funktionel værdi i skind og læder
- eksperimentere med dette materiale ud fra egne ideer og erfaringer
- bruge relevante fagudtryk i materialevalg, for værktøj og i arbejdsproces

Slutmål efter 8.klasse

Håndværk-forarbejdning

Overordnet er det et mål, at eleven kan målrettet og sikkert anvende værktøjer, redskaber og maskiner til forarbejdning af materialer.

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig følgende kundskaber og færdigheder

- *Håndværktøj og redskaber* - Elever kan anvende og beherske håndværktøjer og redskaber efter hensigt. Eleven har viden om håndværkstøjer og redskaber, samt anvendelsesmuligheder.
- *Teknikker* - Eleven har viden om teknikker og kan anvende teknikker. Eleven kan beherske teknikker efter hensigt. Eleven har viden om teknikkers anvendelsesmuligheder.

- *Arbejdsformer* - Eleven kan selvstændigt disponere håndværksprocesser. Eleven har viden om håndværksmæssige arbejdsprocesser. Eleven kan selvstændigt disponere arbejde med komplicerede håndværksprocesser. Eleven har viden om komplekse håndværksmæssige arbejdsprocesser.
- *Maskiner* - Eleven kan under vejledning anvende symaskiner efter hensigt. Eleven har viden om symaskiners anvendelse. Eleven kan selvstændigt anvende symaskiner efter hensigt. Eleven har viden om symaskiners anvendelse efter hensigt.
- *Sikkerhed* - Eleven kan anvende værktøjer, redskaber og symaskiner sikkerhedsmæssigt forsvarligt. Eleven har viden om sikkerhedsforanstaltninger og risikomomenter ved brug af værktøjer og redskaber. Eleven kan beherske symaskiner.

Håndværk-materialer

Overordnet er det et mål, at eleven kan selvstændigt forarbejde mangeartede materialer i forhold til produktets funktion og udtryk.

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig følgende kundskaber og færdigheder

- *Materialekendskab* - Eleven kan skelne mellem materialekvaliteter. Eleven har viden om naturlige, forarbejdede og syntetiske materials opbygning. Eleven kan selvstændigt foretage materialevalg under hensyntagen til ressourcebevidsthed og bæredygtighed. Eleven har viden om kriterier for kvalitetsvurdering af materialer.
- *Materialeforarbejdning* - Eleven kan skelne mellem forarbejdningssniveauer. Eleven har viden om forarbejdningssniveauer. Eleven kan selvstændigt gennemforarbejde materialer til produkter. Eleven har viden om vurderingskriterier for kvaliteten af materialeforarbejdning.
- *Materialekomposition og udtryk* - Eleven kan begrunde valg af komposition, form og farve i håndværksprodukter. Eleven har viden om komposition, form og farvers virkemidler. Eleven kan arbejde selvstændigt med produkters æstetiske udtryk efter hensigt. Eleven har viden om genstandes æstetiske udtryk i forhold til hverdagsliv, kulturer og tidsperioder.
- *Materialesikkerhed* - Eleven kan håndtere materialer sikkerhedsmæssigt forsvarligt efter instruktion. Eleven har viden om enkle sikkerhedsforanstaltninger og risikomomenter ved materialehåndtering. Eleven kan selvstændigt håndtere materialer sikkerhedsmæssigt forsvarligt.

Design

Overordnet er det et mål, at eleven kan arbejde med komplekse designprocesser knyttet til produktfremstilling.

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig følgende kundskaber og færdigheder

- *Ideudvikling* - Eleven kan udvikle ideer med inspiration fra hverdagsliv, kulturer og tidsperioder, herunder med digitale værktøjer. Eleven har viden om ideudviklingsmetoder.
- *Eksperiment og analyse* - Eleven kan med vejledning tilpasse designprocesser ud fra eksperimenter og analyse. Eleven har viden om eksperiment og analyse af produkt. Eleven kan selvstændigt tilpasse komplekse designprocesser ud fra eksperimenter og analyse. Eleven har viden om eksperiment og analyse af proces og produkt.

- *Produktrealisering* - Eleven kan fremstille produkter efter ideer med inspiration fra hverdagsliv. Eleven har viden om form og funktion i udførelse af produkt. Eleven kan fremstille komplicerede produkter efter ideer fra hverdagsliv, kulturer og tidsperioder. Eleven har viden om sammenhæng mellem form, funktion og æstetik.
- *Evaluering* - Eleven kan evaluere egen designproces og eget produkt ud fra design ide. Eleven har viden om kriterier for proces- og produktevaluering.